VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kuntien rahoitus vuoden 2026 talousarviossa ja kuntatalouden kehitysnäkymät

2.10.2025
EDUSKUNNAN HALLINTOVALIOKUNTA

FINANSSINEUVOS, JUSSI LAMMASSAARI

Yleisesittely luvusta 28.90

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus v. 2026 (1/3)

- Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen ehdotetaan noin 3,55 mrd. euroa. Valtionosuus kasvaa vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 185 milj. eurolla.
- Valtionosuuden kasvua selittävät:
  - Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus, jonka valtionosuusvaikutus on noin 127 milj. euroa valtionosuutta lisäävä, kun huomioidaan jo sote-siirtolaskelman yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirretyt kustannukset ja tuotot.
  - Indeksikorotus (3,5 %) lisää valtionosuutta noin 111 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti valtionosuuteen tehdään kuitenkin indeksikorotuksen yhden prosenttiyksikön korotusta vastaava säästö, jonka vaikutus on noin 32 milj. euroa.
  - Valtionosuustehtävien muutokset lisäävät valtionosuutta noin 69 milj. eurolla.
  - Asukasluvun ja laskentatekijöiden muutosten vaikutus laskennalliseen valtionosuuteen on noin 13 milj. euroa valtionosuutta lisäävä ja valtionosuuden lisäosien muutos noin 7 milj. euroa valtionosuutta lisäävä.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus v. 2026 (2/3)

- Uusiin ja laajeneviin valtionosuustehtäviin osoitetaan 100 % valtionosuus. Tehtävämuutosten nettovaikutus valtionosuuteen on vuonna 2026 noin 69 milj. euroa valtionosuutta lisäävä, kun huomioidaan myös tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen vaikutukset.
- Euromääräisesti merkittävin tehtävämuutos on jo vuonna 2025 voimaan tullut oppimisen tuen uudistaminen

	1 000 euroa
RAHOITUSTA LISÄÄVÄT TEHTÄVÄMUUTOKSET	
Oppimisen tuen uudistaminen (HO)	53 495
Kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetukseen (HO)	12 017
Yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nostaminen 100 prosenttiin (HO)	6 363
Kotihoidontuen Norjan mallin käyttöönotto (HO) (BudjL) (UUSI)	1 200
RAHOITUSTA VÄHENTÄVÄT TEHTÄVÄMUUTOKSET	
Kuntien työllistämisvelvoitteen kumoaminen (57 vuotta täyttäneet työttömät työnhakijat) (HO)	-2 150
Työnhakijan palveluprosessin keventäminen* (BudjL) (UUSI)	-680
Esi- ja perusopetuksen tuen asiakirjojen vähentäminen*	-580
Työttömyysturvaan liittyvän muistutusvelvoitteen kumoaminen* (BudjL) (UUSI)	-400
Yhteensä	**69 265**

* Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämiseen liittyvä toimenpide

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus v. 2026 (3/3)

- Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta vähentää:
  - Hallituksen kevään 2025 kehysriihessä osana kasvutoimien rahoitusta päättämä 75 milj. euron pysyvä valtionosuuden vähennys.
    - Huom! Vähennys toteutetaan vuonna 2026 vakiintuneesta käytännöstä poiketen prosentuaalisena vähennyksenä (n. 2 %) kunkin kunnan saamasta valtionosuudesta (HE 100/2025).
  - Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen kokonaisuuteen liittyvä 21,8 milj. euron vähennys.
    - Vuonna 2025 vähennys on noin 22,7 milj. euroa, joten vähennys pienenee noin 0,9 milj. eurolla.
  - Edellä mainittu indeksikorotuksen yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys noin 32 milj. euron.
- Lisäksi kunnan peruspalvelujen valtionosuutta vähentää edelleen sote-uudistuksen kustannusneutraaliin toteutukseen liittyvät, vuosiin 2025-2027 kohdistuvat määräaikaiset vähennykset (yht. 231 milj. euroa/vuosi).
- Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti nousee 25,02 prosentista 25,73 prosenttiin vuonna 2026.
- Valtionosuuden harkinnanvaraisen korotuksen maksamiseen on varattu 10 milj. euroa.

Muu kuntien tukeminen v. 2026

- **Kuntien yhdistymisen taloudelliseen tukeen ehdotetaan 11,4 milj. euroa (mom. 28.90.31)**
  - Vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien yhdistymisavustuksiin ehdotetaan 5,5 milj. euroa, kuntien harkinnanvaraisiin yhdistymisavustuksiin ja valtionosuusmenetysten korvauksiin 5,5 milj. euroa sekä erityisiin selvityksiin ja kuntien yhdistymisselvityksiin 0,4 milj. euroa
  - Määrärahasta 11 milj. euroa on siirtoa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta. Mikäli rahoitusta ei käytetä, tulee se palauttaa valtionosuuteen viimeistään talousarviovuotta seuraavan vuoden aikana.
  - Määrärahan taso vastaa vuoden 2025 talousarviota
- **Valtion korvauksiin kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä ehdotetaan 534 milj. euroa (mom. 28.90.35)**
  - Korvausten määrä laskee 6,5 milj. eurolla vuoden 2025 talousarvioon verrattuna
  - Kuntien verotuloja lisäävät ja veromenetysten korvauksia vähentävät useat veroperustemuutokset, joista euromääräisesti merkittävin on työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuuden poistaminen, joka lisää kuntien verotuloja ja vähentää siten korvauksia 35 milj. eurolla. Korvauksia kasvattavat puolestaan esimerkiksi työtulovähennyksen kasvattaminen ja lapsikorotus, jotka lisäävät korvauksia yhteensä 29 milj. eurolla.

Kuntien valtionapuihin ehdotetaan noin 5,9 mrd. euroa v. 2026

	2024 TA+LTA:t	2025 TA	2026 TAE
Laskennalliset valtionosuudet	**3 733**	**4 668**	**4 864**
VM valtionosuudet	2 501	3 367	3 552
OKM valtionosuudet	1 232	1 302	1 312
- josta kuntayhtymät	*1 112*	*1 084*	*1 128*
Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä	**848**	**541**	**534**
Muut valtionavustukset	**628**	**496**	**485**
OM	32	0	0
VM	0	11	11
OKM	253	208	191
MMM	4	4	9
LVM	31	30	31
TEM	223	193	190
STM	57	32	27
YM	27	17	17
Valtionavut yhteensä	**5 210**	**5 705**	**5 874**

- Vuonna 2026 laskennalliset valtionosuudet (VM+OKM) ovat noin 4,9 mrd. euroa, kuntien verotulomenetysten korvaukset noin 0,5 mrd. euroa ja muut valtionavut noin 0,5 mrd. euroa.
- Yhteenlaskettuna valtionavut kasvavat noin 3 prosenttia vuoteen 2025 verrattuna.
- Valtionapujen kasvua selittää ennen kaikkea laskennallisten valtionosuuksien kasvu, sillä muut valtionavustukset pienenevät

Hallituksen toimenpiteet heikentävät kuntataloutta kokonaisuutena vuonna 2026 noin 170 milj. eurolla

	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Nettovaikutus
Verotulot	28	0	28
Verotulomenetysten korvaukset	-30	0	-30
VM*	-37	65	-102
OKM	15	12	3
LVM	48	48	0
TEM	4	-2	6
STM**	-23	52	-75
YM	1	1	0
Muut	4	4	0
Yhteensä	10	180	-170

* Ilman verotulomenetysten kompensaatiota

** Sisältäen etuusmuutokset verotuottovaikutuksineen

- **Kun tarkastellaan pääministeri Orpon hallituksen päätösperäisten toimien vaikutuksia koko vaalikauden ajalta, nettovaikutus on kuitenkin yhteensä noin 200 milj. euroa kuntataloutta vahvistava vuonna 2026.** Tässä luvussa ei ole lisäksi huomioitu sitä, että vuosina 2024–2025 toteutettu sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavointiratkaisu kasvatti kuntien verotuloja ja vähensi kuntatyönantajien maksurasitusta noin 100 milj. eurolla vuodessa.

Kuntatalouden kehitysnäkymät

Kuntatalouden tilanne heikkenee edelleen v. 2025-2026

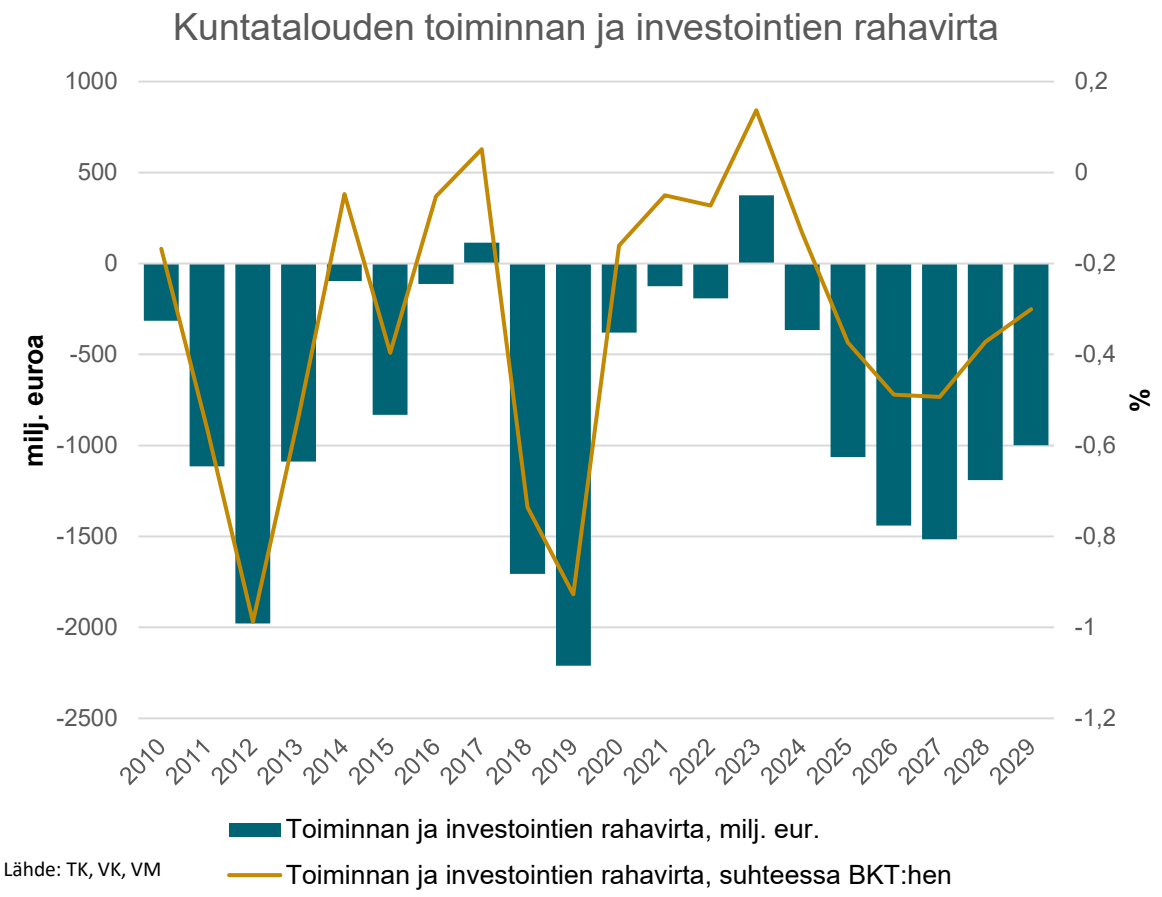

Lähde: TK, VK, VM

- Kuntatalouden tila heikkeni odotetusti vuonna 2024, mikä näkyi sekä vuosikatteen, tilikauden tuloksen että toiminnan ja investointien rahavirran heikentymisenä niin kunta- kuin kuntakonsernien tasolla. Muutosta vuoteen 2023 verrattuna selittää osin sote-uudistuksen kertaluonteisten kuntataloutta vahvistavien erien poistuminen.
- Kuntatalouden tilanne heikkenee edelleen vuonna 2025. Toimintakuluja kasvattavat mm. kunta-alalle sovitut palkankorotukset, minkä lisäksi kuntatalouden tilannetta heikentää verotulojen vaimea kehitys ja työttömyysmenojen kasvu. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikkenevän vuonna 2025 noin 1,1 mrd. euroa negatiiviseksi.
- Vuonna 2026 kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikkenevän edelleen noin 1,4 mrd. euroa negatiiviseksi. Kuntien toimintakuluja kasvattaa etenkin kunta-alan yleistä ansiokehitystä hieman nopeampi ansiokehitys. Verotulojen kehityksen arvioidaan vahvistuvan suhdannetilanteen kohentuessa, mutta valtionosuuksien kasvua hidastavat niin pysyvät kuin määräaikaiset valtionosuuden vähennykset.
- Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapainon arvioidaan helpottuvan hieman vuosina 2028-2029, kun hallitusohjelman mukainen valtionosuuden indeksijarru ja sote-uudistuksen kustannusneutraaliin toteutukseen liittyvät määräaikaiset valtionosuuden vähennykset poistuvat.
- Kuntatalouden investointipaineet pysyvät mittavina ja kuntatalouden lainakannan arvioidaan kasvavan vuoden 2024 noin 20,5 mrd. eurosta vuoteen 2029 mennessä noin 26,5 mrd. euroon.

Talouden sopeutuspaine kuntakokoryhmittäin (1/2)

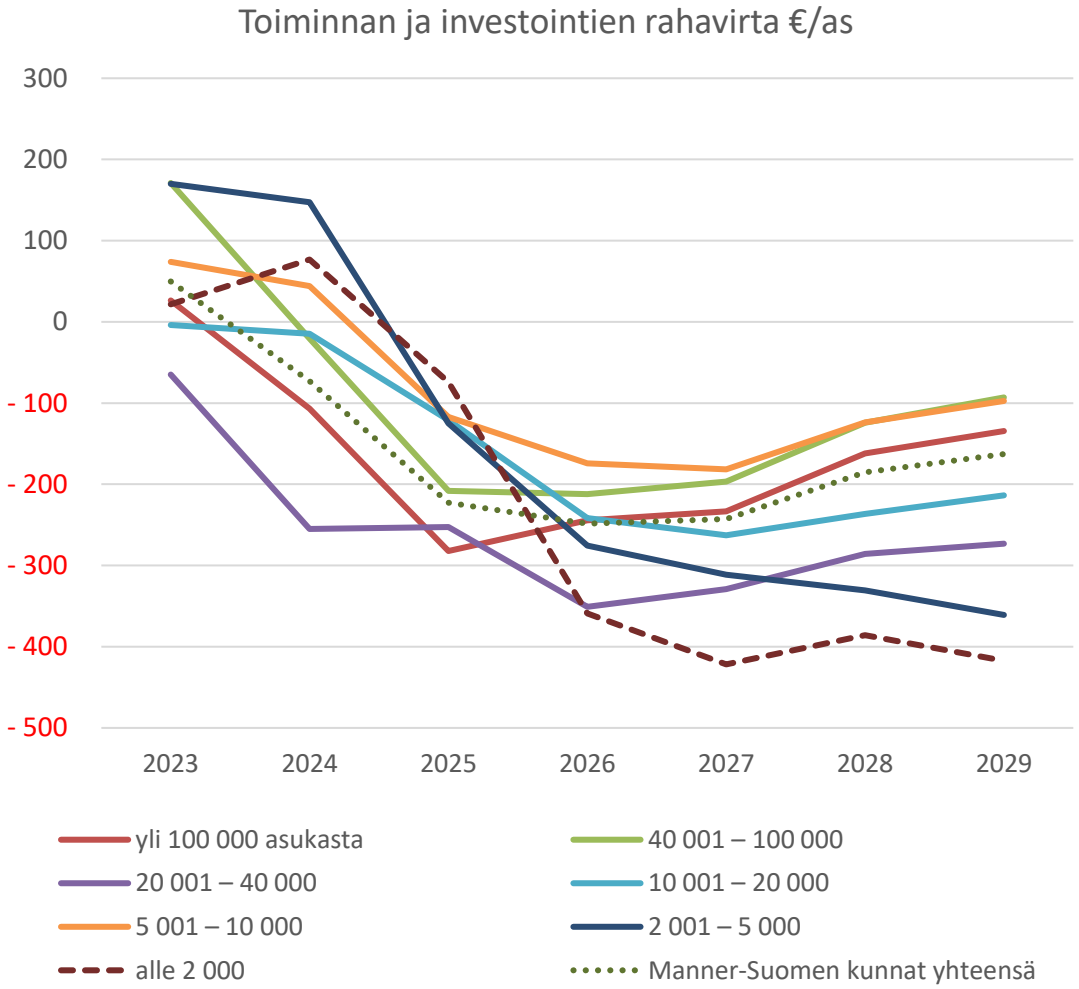

- Kuntalain mukaan kuntatalousohjelmassa kuntien rahoitusaseman muutosta arvioidaan koko maan näkymien ohella myös kuntaryhmittäin.
- Kuntakohtainen painelaskelma perustuu VM:n kansantalousosaston kuntatalouden kehitysarvioon sekä kuntien ilmoittamiin tilinpäätös- ja suunnitelmatietoihin. Painelaskelmassa ei ole tehty olettamia kuntien omista talouden sopeutustoimista tai esim. veroprosentin korotuspäätöksistä.
- Painelaskelman perusteella toiminnan ja investointien rahavirta laskee vuonna 2025 kaikissa kuntakokoryhmissä negatiiviseksi. Tilanne heikkenee edelleen hieman vuosina 2026-2027.
- Kuntakokoryhmittäin tarkasteltuna toiminnan ja investointien rahavirta on tarkastelukaudella heikoin pienemmissä, alle 5 000 asukkaan kunnissa. Erityisen heikko tilanne on alle 2 000 asukkaan kunnissa. Sen sijaan suuremmissa yli 40 000 asukkaan kunnissa toiminnan ja investointien rahavirta ei enää heikkene vuoden 2025 jälkeen, vaikka jääkin edelleen negatiiviseksi.
- On kuitenkin huomioitava, että kaikkien kuntakokoryhmien sisällä on merkittävää vaihtelua talouden sopeutuspaineessa.

Talouden sopeutuspaine kuntakokoryhmittäin (2/2)

- Kuntatalouden sopeutuspainetta arvioidaan kuntatalousohjelmassa myös laskennallisen kunnallisveroprosentin korotuspaineen avulla (toiminnan ja investointien rahavirta suhteutettuna kunnallisveroprosentin yksikkötuottoon).
- Koko maan tasolla veroprosentin korotuspaine on vuosina 2025-2027 noin 1 prosenttiyksikköä, pienentyen sen jälkeen hieman. Kuntakokoryhmittäin tarkasteltuna suurin korotuspaine on pienissä alle 5 000 asukkaan kunnissa.
- Asukasluvultaan pienempien kuntien tilannetta vaikeuttaa lisäksi se, että näissä kunnissa kunnallisveroprosentit ovat pääsääntöisesti jo nykyisin suurempia kuntia korkeampia ja kunnallisveroprosentin yksikkötuotot suuria kuntia matalampia. Lisäksi pienempien kuntien mahdollisuudet sopeuttaa toimintojaan ovat usein varsin rajalliset.
- Painelaskelman tuloksiin tulee kuitenkin suhtautua varauksella, koska laskelma ei sisällä oletuksia kuntien omista sopeutustoimista.

Laskennallinen paine veroprosentin korotukseen (%-yks.)	2025	2026	2027	2028	2029
yli 100 000 asukasta	1,1	0,9	0,8	0,5	0,4
40 001 – 100 000	0,9	0,8	0,7	0,4	0,3
20 001 – 40 000	1,1	1,4	1,4	1,2	1,1
10 001 – 20 000	0,6	1,2	1,2	1,0	0,9
5 001 – 10 000	0,6	0,9	0,9	0,6	0,5
2 001 – 5 000	0,6	1,3	1,5	1,5	1,5
alle 2 000	0,3	1,6	1,7	1,5	1,6
Manner-Suomen kunnat yhteensä	0,9	1,0	0,9	0,7	0,6

Lisätietoja:

- vm.fi/kuntatalousohjelma
  - Kuntatalousohjelma, esittelymateriaali sekä kuntakohtainen painelaskelmakehikko
- vm.fi/valtionosuuslaskelmia
  - Ennakollinen kuntien peruspalvelujen valtionosuuslaskelma vuodelle 2026

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

ETUNIMI.SUKUNIMI@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET